

E. Esra Erturan Öğüt¹, İ. Fatih Yenel¹, Selda Kocamaz¹

¹Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Spor Yöneticiliği Bölümü

erturan@gazi.edu.tr

ORIGINAL ARTICLE

THE REASONS FOR AND THE BENEFITS OF PARTICIPATION OF THE VOLUNTEERS IN TURKISH SPORT FEDERATIONS: AN EVALUATION RELATED TO SERIOUS LEISURE THEORY

Abstract

The aim of this study is to determine the participation reasons and the benefits of volunteering in sport federations in Turkey. The data is collected through the semi-structured interviews with the volunteers that have a task in the various managerial levels of the sport federations. The semi-structured forms are developed after document analyses and consisted of 8 questions. Snowball sampling method is used to designate the working group and overall 22 interviews are done. Three researchers made content analyses separately on the interviews. The categories are determined after the analyses and the findings are presented descriptively. According to the findings, the reasons of participation to volunteering are 1- to develop carrier, 2- love of sport, 3- the need to be helpful, 4- the will to fill the leisure time and 5- to fulfill the social responsibility. The benefits of the volunteers are examined in three dimensions. First, the individual benefits are consisted with the categories as, happiness and inner peace, experience and information, self-expression and creativity and helping others. Social benefits are assigned as making a circle of friends, social prestige, and social interactions. The organizational benefits are defined as the communication between the organizations, the contribution to the organization and the contribution to the system of sport. Consequently, the findings supported the Serious Leisure Theory and indicated that there are favorable relations between the participation reasons and the benefits of volunteering in sport federations

Key Words: Sport federations, volunteering, serious leisure, voluntary participation

SPOR FEDERASYONLARINDAKİ GÖNÜLLÜLERİN KATILIM NEDENLERİ VE KAZANIMLARI: CİDDİ BOŞ ZAMAN TEORİSİNE GÖRE BİR DEĞERLENDİRME*

Özet

Bu çalışmanın amacı, spor federasyonlarında yönetsel görevler alan gönüllülerin, gönüllüğe katılım nedenleri ve kazanımlarını tespit etmektir. Araştırma verileri, spor federasyonlarında çeşitli yönetim kademelerinde görev alan gönüllülerle yapılan yarı-yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış formlar doküman analizleri ışığında şekillendirilmiş ve toplam sekiz sorudan oluşturulmuştur. Çalışma grubunun belirlenmesi için örneklem seçiminde zincir örnekleme yöntemi kullanılmış ve toplam 22 görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler federasyonların başkanları, yönetim kurulları ve diğer kurul üyeleri ile yapılmıştır. Elde edilen metinler üzerinde üç ayrı araştırmacı tarafından içerik analizi yapılmış, analiz sonucu tespit edilen kategorilerin önceden belirlenen kategorilerle uyumluluğu incelenmiş ve bulgular, kavramsal çerçeve dikkate alınarak betimsel olarak yorumlanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre gönüllülerin katılım nedenleri 1-Kariyer geliştirme, 2-Spor sevgisi, 3-Katkıda bulunmak, 4- Boş zaman değerlendirme isteği ve 5-Sosyal sorumluluğun yerine getirilmesi olarak tespit edilmiştir. Gönüllülerin aldıkları görevlere ilişkin kazanımları ise üç boyutta incelenmiştir. Buna göre gönüllülerin bireysel kazanımları, kariyer edinmek, üst düzey kişilerle görüşme fırsatı, mutluluk ve manevi huzur, yardımlaşma, tecrübe ve öğrenme, kişisel gelişim gibi çeşitli kategorilerde toplanmıştır. Gönüllülerin sosyal kazanımları, seyahat etme, çevre edinme, sosyal saygınlık, yeni arkadaş edinme ve sosyal ilişkiler kurma gibi konularda şekillenmiştir. Örgütsel anlamda bakıldığında ise kazanımlar, örgütler arası iletişim, örgüte katkı sağlama ve spor sistemine katkı sağlama biçiminde ön plana çıkmıştır. Sonuç olarak, federasyonlarda görev alan gönüllülerin katılım nedenleriyle kazanımları arasında olumlu ilişkiler tespit edilmiş ve bulgular Ciddi Boş Zaman teorisine paralellik göstermiştir. Türkiye’de gönüllülük anlayışının geliştirilmesi ve spor sisteminde gönüllülerin katkılarının zenginleştirilmesinin gereği düşünüldüğünde bu çalışmanın sonuçlarının dikkate alınması gerektiği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Spor federasyonları, gönüllülük, ciddi boş zaman, gönüllü katılım

* Bu çalışma 2. Uluslararası Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi’nde sunulmuş ve Spor Yönetim ve Organizasyonu alanında Sözel Bildiri Ödülü almıştır.

GİRİŞ

Spor örgütlerinin, özellikle kar amacı gütmeyenlerin, işleyiş ve yönetimde gönüllülerden destek almaları sık karşılaşılan bir spor yönetimi fenomenidir. Kar amacı gütmeyen spor örgütlerinin yönetsel yapısı genellikle üç elementten oluşmaktadır: genel kurul, yönetim kurulu ve bir ya da birden çok alt komite. (Hoye & Cuskelly, 2007) Gönüllülere bu kademelerde rastlanmakta ilaveten, üyeler, sporcular, antrenörler, memurlar, işletmeciler ve diğer bireylerin gönüllü katılımları örgütleri şekillendirmektedir (Hoye & Cuskelly, 2007) . Bugün, modern toplumun bir parçası olarak gönüllü hizmeti, spor örgütlerinin işlevselliği açısından hayati önem taşımaktadır. (Cuskelly & Graham, 1995, Chelladurai, 1999). Bu çalışmanın amacı, spor federasyonlarında yönetsel görevler alan gönüllülerin, gönüllüğe katılım nedenleri ve beklentilerini tespit etmektir.

Günümüzde Avrupa'nın pek çok ülkesi ile Avustralya, Kanada gibi gelişmiş ülkelerde sporun yönetimi büyük ölçüde gönüllü birliklerin, kulüplerin ve onların oluşturduğu ulusal federe yapıların üzerine kurulmuştur. Bu örgütlerde gönüllü bireyler yöneticilikten malzemeciliğe değişen bir yelpazede spora ve sosyal sermayeye katkı sağlamaktadır. Avrupa Parlamentosu'nun araştırmasına göre Avrupa Birliğine üye ülkelerde 2011 yılında nüfusun ortalama %24ü gönüllü hizmeti yapmaktadır. (European Parliament, 2011) Buna göre Hollanda'da, örneğin, nüfusun %57'si, Danimarka'da %43ü, Almanya'da %34ü gönüllü katılımı gerçekleştirmektedir. (European Parliament, 2011) Kanada'da gönüllü katılım nüfusun %46'sına ulaşırken gönüllü hizmetin en çok gerçekleştirildiği alan spor ve rekreasyon olarak belirlenmiştir (Statistics Canada, 2007). Avustralya'da spor ve rekreasyon sektörüne her yıl 1.7 milyon kişi gönüllü olarak katılmaktadır (Australian Sport Commission 2011) Sporda gönüllülük her iki paydaşın da; hem spor örgütlerinin hem gönüllü katılımcının karşılıklı olarak birbirinden istifade ettiği bir ilişkiler bütünüdür. Gönüllülerin sosyal ve bireysel ihtiyaçlarına cevap veren bu anlayış, pek çok ülkede spor yönetiminin bel kemiğidir.

Türkiye'de ise spor yönetimi deyince uzun yıllar bir devlet otoritesi gözlenmiş ancak, son yıllarda sporun yönetsel anlamda evrimine, bir nevi, devlet elinin yetkiyi dağıttığı bir değişim sürecine tanık olunmuştur. 2004 yılında örneğin, Gençlik ve Spor Genel

Müdürlüğü Kanunu'nda yapılan değişiklikler ile spor dalı federasyonlarının uzun zamandır süren özerkleşme hareketi hızlanmış, pek çok federasyon özerkleşmiştir. Bu konudaki değişim 2011 yılında, aynı kanunda yapılan değişiklikle, özerk federasyonların adlarının “bağımsız federasyonlar” olarak değiştirilmesiyle sürmüştür. Aynı yıl, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, yakın spor tarihinde önemli kabul edilebilecek bir kararla kurulan bir üst kuruma “Gençlik ve Spor Bakanlığına” bağlanmıştır (638 sayılı Kanun Hükmünde Kararname). Türk sporu bu yönde değişirken, 1993'ten beri süregelen spor federasyonlarının yönetim anlayışında önemli değişikliklere gidilmemiştir. Federasyonlar halen gönüllülerden oluşan bir genel kurul, yönetim kurulu ve diğer kurullar ile yönetilmekte, federasyon başkanı seçimle göreve gelmektedir. Bir başka ifadeyle Türkiye'de amatör spor federasyonlarını -ağırlıklı olarak- gönüllüler yönetmektedir.

Spor gönüllülüğü üzerine bazı araştırmalar

Spor örgütlerinde yönetsel görevler alan gönüllülerin örgütsel bağlılığını ölçen araştırmalarda (örn: Cuskelly, 1995, Cuskelly, McIntyre & Boag, 1998, Cuskelly, Harrington & Stebbins, 2002, Boezeman & Ellemers, 2007, Hoye, 2007) gönüllülerin kariyer amaçlı olup olmadıklarının, buldukları komitelerin işlevselliğinin, yaşlarının, katılım sürelerinin, buldukları pozisyonun prestijinin ve gurur duyma ve örgüte saygı duyma gibi psikolojik etkenlerin örgütsel bağlılığı etkilediği tespit edilmiştir. Örgütsel bağlılıktan faydalanılarak gönüllünün tatmin duygusunun ve performansının kestirilebileceği (Hoye, 2007) düşünüldüğünde, örgütsel bağlılığı etkileyen yukarıdaki bireysel, sosyal ve örgütsel etkenlerin gönüllü katılımına ilişkin ipuçları verdiği söylenebilir.

Bang ve Ross (2009) spor etkinliklerine gönüllü olarak katılanların motivasyonel faktörlerini inceledikleri araştırmalarında diğer pek çok araştırmayla (Clary & ark. 1998, Farrell & ark. 1998, Johnston & ark. 1999/2000, Bang & Chelladurai, 2003, Kim & ark. 2009) paralellik gösteren bulgular elde etmişlerdir. Buna göre, gönüllülerde motivasyon ve tatmini etkileyen yedi faktör “değerlerin dışı vurumu, topluma ait olma, kişilerarası bağlantılar, kariyer oryantasyonu, kişisel gelişim, dışsal kazanımlar ve spor sevgisi” (Bang & Ross, 2009) olarak belirlenmiştir.

Bundan başka, Surujlal ve Dhurup (2008) çalışmalarında, spor etkinliklerine katılan

gönüllülerin “sosyal etkileşimler, beceri pekiştirme, kişisel kazanımlar ve kişisel zenginleşme” olmak üzere dört temel fayda sağladıklarını ortaya koymuşlardır.

Türkiye’de sporda gönüllülük üzerine yapılmış çalışmaların sayısı oldukça azdır. Bazı çalışmalar (Koşan & Güneş, 2009), sportif etkinliklerde görev alan gönüllülerin beklentilerini ölçmeye yönelik iken spor federasyonlarına ya da diğer spor örgütlerine yönetsel anlamda gönüllü katılımını inceleyen çalışmalara rastlanmamıştır. Oysa Türkiye’de gönüllülük, spor örgütlerinin yönetsel birimlerinde yaygın biçimde gözlenebilmektedir. Buradan hareketle spor federasyonlarının yönetim kademelerindeki gönüllü katılımının nedenleri ve gönüllülerin bu görevleri üstlenirkenki beklentileri bu araştırmanın çalışma konusu olmuştur.

Ciddi Boş Zaman Teorisi (CBT)

Robert A. Stebbins tarafından 1982’de şekillendirilmeye başlanan “ciddi boş zaman” (serious leisure) teorisi, amatör, hobi ya da gönüllü faaliyetlere ayrılan boş zamanın sıradan bir boş zaman değerlendirmeye benzemediğini savunmaktadır. Stebbins (1992) “ciddi boş zaman” terimini “*katılımcının, kendisine bir kariyer bulmak amacıyla özel yetenekler, bilgi ve deneyimler edinmek ve/veya ortaya koymak için ilginç ve tatmin edici bir amatör, hobi ya da gönüllü aktivitesini sistematik olarak takibi*” olarak tanımlar (Stebbins, 1992, s.3). Bir başka ifadeyle ciddi boş zaman faaliyetleri demek, katılımcılarını karmaşık ve zorlayıcılığıyla cezbeden amatör, hobi ya da gönüllü faaliyetlerdir (Stebbins, 2001).

Gönüllü faaliyetler Ciddi Boş Zaman teorisinde önemli yer tutmaktadır. Gönüllülük ilk olarak iki tutum ile motive edilmektedir: “fedakarlık ve menfaatçilik” (Stebbins, 2009). Bu, bireylerin gönüllülük aracılığıyla başkalarına yardım etme ve fedakarlık göstermeleri ve çeşitli sebeplerden gönüllü katılımdan çıkar sağlamaları anlamına gelmektedir. Stebbins ve Graham (2004), ciddi boş zaman faaliyeti olarak gönüllülüğün altı niteliğini “1-azim ihtiyacı, 2- katılımcıların emek harcanan işlerde bir kariyer bulma eğilimi, 3- anlamlı kişisel efor, 4- seçilen arayışlarla güçlü özdeşim kurma, 5- katılımı gerçekleştiren kalıcı faydalar, 6- boş zaman arayışındaki yegane ahlak anlayışı” olarak tanımlamıştır. Buna göre, katılımı gerçekleştiren kalıcı faydalar; kendini gerçekleştirme, kendini güçlendirme, kendini ifade etme, yenilenme ya da kendini yenileme, başarıya duygusu, kendi imajını pekiştirme,

sosyal ilişkiler, aidiyet hissi ve çeşitli fiziksel aktiviteler olarak çeşitlilik göstermektedir. (Stebbins, Graham, 2004) Burada görülmektedir ki gönüllülük, bireysel ve sosyal yönden önemli kazanımlar içermektedir. Stebbins (2001), araştırmalarında amatörlerin, hobicilerin ve gönüllülerin yaptıkları işte kesin olarak eğlence ve zevk aldıklarını, bunun da önemli bir sosyal kazanım olduğunu ileri sürmektedir. Bununla birlikte ciddi gönüllüler (kariyer gönüllüleri) için bu tür aktiviteler, belli bir yerde, belli bir zamanda belirlenmiş bir işi yapma gibi zorunluluklar doğurmaktadır. Fakat bu zorunluluklar ciddi boş zamandan elde edilen faydalarla karşılaştırıldığında gönüllü için önemli olmamaktadır (Stebbins, 2001).

Teoriye göre kariyer gönüllüleri, toplum yaşantısının pek çok alanında değerli becerileri, bilgi ve deneyimlerini kullanarak gelişime katkıda bulunurlar. Bu gönüllüler bireysel nedenleri ile fedakarlığın bir kombinasyonu olarak başkalarına yardım etmektedir. Nitekim Cuskelly ve arkadaşlarının (2002) bir çalışmada kariyer gönüllüleri, bağlı buldukları spor örgütünün iyiliği için kendilerinden bir şeyler vermeye istekli görülmüştür. Aynı çalışmada kısa zamanlı katılım gösteren gönüllüler ile (marjinal gönüllüler) daha uzun süreli katılım gösteren “kariyer gönüllüleri” arasında yönetsel etkinliklere, örneğin komite toplantılarına katılımda anlamlı farklılıklar bulunmuş, kariyer gönüllülerinin bu tür etkinliklere daha fazla katılım sergilediği ve yine örgütsel bağlılıklarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Cuskelly, Harrington, Stebbins, 2002). Hiç şüphesiz bu bağlılık, örgüte işlerlik ve verimlilik açısından fayda sağlamaktadır.

Ciddi Boş Zaman yaklaşımına göre, spor örgütlerindeki yaşça büyük olan gönüllülerin tecrübelerinin incelendiği bir başka çalışmada, gönüllülerin katılımdan çok yüksek düzeyde pozitif deneyimler elde edildiği tespit edilmiştir (Misener ve ark., 2010). Gönüllüler, bu tecrübelerin kendilerine anlamlı katkıları olduğunu ve örgüte katkı sağlamak, aktif yaşam, sosyal bağlantılar ve arkadaşlık gibi çok sayıda fayda sağladığını belirtmişlerdir. (Misener ve ark., 2010).

Zaman ve emek harcadıkları örgüt faaliyetleri dikkate alındığında spor federasyonlarında görev alan gönüllüler de hiç şüphesiz birer ciddi boş zaman faaliyeti takipçisidir. Faaliyetlerde, federasyon toplantı ve karar alma süreçlerindeki aktif katılımları, bu gönüllülere, Stebbins’in de öngördüğü gibi, bilgi, birikim ve becerilerini aktarma ve

yenilerini edinme fırsatı tanımakta, bu süreçte gönüllüler birer “kariyer gönüllüsü” görünümü çizmekte ve bireysel ve sosyal çeşitli kazanımlar elde etmektedir. Bu nedenle bu çalışmada spor federasyonlardaki gönüllülerin örgüte katılım nedenlerini ölçmek üzere Ciddi Boş Zaman yaklaşımından faydalanmak uygun görülmüştür.

YÖNTEM

Gönüllülük ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde, özellikle gönüllü katılımın çok sayıda nicel ölçme aracı ile karşılaşmak mümkündür. Bunların en başında Stebbins’in de içinde bulunduğu bir çalışma grubun oluşturduğu Ciddi Boş Zaman Envanter ve Ölçeği’dir (Serious Leisure Inventory and Measure- SLIM) (Gould ve ark. 2008). Ancak araştırmada, iki sebepten bu ölçek kullanılmamıştır. Birincisi ölçek bütün boş zaman katılımcılarına uygulanmak üzere tasarlanmış 72 maddelik bir motivasyon ölçeğidir. Bu durumda spesifik olarak gönüllülerin incelenmek istenen özellikleri yeterince değerlendirilemeyecektir. İkinci sebepten SLIM’in Türkiye uyarlamasının yapılmamış olmasıdır ki bu da kapsamlı başka bir çalışmanın konusu olabilecektir. Bu bağlamda araştırmada gönüllülerin, Türkiye şartlarını da göz önüne alarak, kendilerini açıkça ifade etmelerine izin verebilecek nitel araştırma yöntemleri tercih edilmiştir.

Araştırmada ilk olarak doküman analizi yapılmış, teoride ve önceki çalışmalarda tespit edilen bazı unsurlar dikkate alınarak araştırmanın boyutları tespit edilmeye çalışılmıştır. Stebbins, “fedekarlık ve menfaatçilik” tutumlarını katılım nedenlerinin iki boyutu olarak tespit etmiştir (Stebbins, 2009) Lakin görüşmelerde onun bu kavramlarına yönelik sorular sorulmasının spor gönüllülerinin beklentilerine bir sınırlama teşkil edebileceği düşünülmüştür. Bu nedenle çalışmanın ilk boyutu olan katılım nedenlerine ilişkin soru açık uçlu bırakılmış, daha sonra, içerik analizi sonuçlarına göre kategorize edilmesi uygun görülmüştür.

Araştırmanın ikinci boyutu olan kazanımların gerek veri toplama aracını oluşturma gerekse verileri analiz etme aşamalarında genel birer ifade altında sınıflandırılması uygun görülmüştür. Pek çok çalışmada tespit edildiği üzere (Clary & ark. 1998, Farrell & ark. 1998, Jonstan & ark. 1999/2000, Bang & Chelladurai, 2003, Surujlal ve Dhurup, 2008, Bang & Ross, 2009) gönüllülerin kazanımları ilk olarak, *sosyal ve bireysel kazanımlar*

olarak gruplaştırılmıştır. Nitekim çalışmanın temel aldığı Ciddi Boş Zaman teorisinde de bu iki tür kazanımın altı çizilmektedir (Stebbins, 1992). Gönüllülerin federasyonların yönetsel pozisyonlarında görev almaları nedeniyle örgütün bu gönüllülük sürecinden kazanımlarını değerlendirebilecekleri düşünülmüş, bu bağlamda *örgütsel kazanımlar* bir başka grup olarak araştırmaya dahil edilmiştir. Zira spor örgütlerindeki yönetici gönüllüler üzerine yapılan bazı araştırmalarda (Cuskelly, 1995, Cuskelly, McIntyre & Boag, 1998, Cuskelly, Harrington & Stebbins, 2002, Boezeman & Ellemers, 2007, Hoye, 2007) gönüllülerin örgüte sağladıkları faydalar çeşitli biçimlerde değerlendirilmiştir. Kazanımlara ilişkin oluşturulan bu öncül kategoriler araştırmanın veri toplama aracını oluştururken dikkate alınmıştır.

Araştırma verileri, spor federasyonlarında çeşitli yönetim kademelerinde görev alan gönüllülerle yapılan yarı-yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak kullanılan yarı yapılandırılmış formlar bahsi geçen doküman analizleri ışığında şekillendirilmiş ve toplam sekiz sorudan oluşturulmuştur. Buna göre görüşmelerde, ilk aşamada gönüllüye ilişkin demografik verilerin elde edilmesi planlanmış, buna ilişkin dört soru sorulmuştur. İkinci aşamada katılım nedenlerine ilişkin bilgiler istenirken, son aşamada kazanımlarına ilişkin verileri elde etmek üzere tespit edilen öncül kategorilerden faydalanılarak üç soru sorulmuştur. Düzenlenen görüşme formunun anlaşılabilirliğini ve görüşmelerin uygulanabilirliğini test etmek üzere önce üç gönüllü federasyon çalışanı ile pilot görüşmeler yapılmıştır. Buna göre, katılım nedenlerine ve kazanımlara ilişkin sorulara çeşitli sonda sorular eklenmiştir. Özellikle örgütsel kazanımlara ilişkin soruya verilen cevaplarda gecikmeler ve kararsızlıklar yaşandığı gözlemlendiğinden sorunun cevabına açılım sağlamak üzere “örgüte katkı sağlama”, “örgütü geliştirme” gibi ifadelerle sonda sorular desteklenmiştir. Sondalarla desteklenen görüşme formu iki federasyon gönüllüsüyle daha görüşülmüş, görüşmelerde sorun yaşanmadığı tespit edilince soruların anlaşılabilirliğinden emin olunmuştur (yapılan bu iki görüşme çalışma grubuna dahildir).

Çalışma grubunun belirlenmesi için örneklem seçiminde zincir örnekleme yöntemi kullanılmış, Spor Genel Müdürlüğü web sitesinde kayıtlı federasyonlardan rastgele seçilen görüşme yapılacak kişilerden bir sonraki görüşmeler için isimler önermeleri istenmiş, bu önerilere göre çalışma grubu tamamlanmıştır. Araştırmada toplam 22 görüşme

gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler federasyon başkanları, genel kurul üyeleri, yönetim kurulları ve komite üyeleri ile yapılmıştır.

Görüşmeler, iki ayrı araştırmacı tarafından ses kayıt cihazı kullanılarak ve görüşülen kişiden kayıt için izin alınarak gerçekleştirilmiş, ses kayıtları aynı gün aynı araştırmacılar tarafından deşifre edilerek bilgisayar ortamında metne dökülmüştür.

Elde edilen metinler üzerinde üç ayrı araştırmacı tarafından içerik analizi yapılmıştır. Buna göre veriler önce kodlanmış ardından kodların işaret ettiği alt-kategoriler ve kategoriler belirlenmiştir. Araştırmacıların analiz sonuçları karşılaştırılmış, ortak sonuçlar kabul edilmiş, benzer sonuçlar yeniden tanımlanmış, benzerlik teşkil etmeyen sonuçlara rastlanmamıştır. Ardından tespit edilen kategorilerin önceden belirlenen kategorilerle uyumluluğu incelenmiş ve bulgular, kavramsal çerçeve dikkate alınarak betimsel olarak yorumlanmıştır. Bulgular yorumlanırken önceden belirlenmiş boyutlar dikkate alınarak analiz sonuçları değerlendirilmiş ve katılım nedenleri ile kazanımlar arasındaki ilişkiler betimsel olarak değerlendirilmiştir.

Nitel araştırmalar, bir olgunun varlığına ve anlamına yöneldiğinden, bu araştırmaların geçerlik ve güvenilirliği için alınan önlemler nicel araştırmalardan farklıdır (Yıldırım & Şimşek, 2005). Bu araştırmada da geçerlik ve güvenilirliğe ilişkin bazı önlemler alınmıştır. İlk olarak, araştırmacılar esnek ve çalışmanın konusuna yakın kişilerdir. Dolayısıyla görüşme sorularını biçimlendirirken ve test ederken bu özelliklerinden faydalanmışlardır. Soruların anlaşılabilirliğine önem verildiğinden görüşme soruları denenmiştir. Bu çeşit bir pilot çalışmanın, araştırmanın geçerliğine katkı sağladığı düşünülmektedir. Bundan başka bu araştırmanın geçerliğini artıran unsurlar, bulguların kendi içinde tutarlı oluşu, örneğin, katılım nedenleri ve kazanımların genellikle uyumlu olması, analiz sonuçlarının genellemeye ve kavramsal çerçeveye uygun olması, kavramsal çerçevenin veri toplama aracı oluşturulurken göz önünde bulundurulması, örneklem seçiminde genellemeye izin verecek bir çeşitliliğe gidilmesi şeklinde özetlenebilir. Araştırmanın güvenilirliği için alınan önlemlere ilk olarak, verilerin üç farklı araştırmacı tarafından ayrı ayrı analiz edilmesi örnek gösterilebilir. Bundan başka örneklem grubunu oluşturan gönüllülerin açık biçimde tanımlanması, kavramsal çerçeveyi oluşturan Ciddi Boş Zaman Teorisinin açıklanması ve

araştırma tekniklerinin açıkça belirtilmesi araştırmanın güvenilirliğini artırabilecek unsurlardır.

BULGULAR

Tablo 1: Görüşmecilerin katılım nedenleri

Kategori	Alt kategori	Örnek Temalar
Kariyer amaçlı	Kariyer geliştirme Sporda kariyer edinme	Yönetimi öğrenme, Üst bir mevkide görev almak, Başarılı olmak, Herkesin görev yapmak istediği bir mevki olması, Sporu meslek edinmiş olmak, Sporda akademik anlamda bir kariyer edinmiş olmak, Hakemlik
Spor için fedakarlık	Spor sevgisi Vefa borcu	Spor sevgisi, Spor alışkanlığı, Uzun yıllar spor yapmış olmak, Spor camiasının içinde olmak, Sporun içinden gelmiş olmak, Sporcunun halinden anlamak, Spora gönül vermek, Milli sporcu olmak, Camiaya hizmet etmek, Gönül vermiş olmak, Vefa borcu, Minnet borcu
Katkıda bulunmak	Faydalı olmak Talep üzerine Düzeni beğenmemek	Sporcuya faydalı olmak, Ülkeye faydalı olmak, Federasyonun ihtiyacı olduğunu düşünmek, Destek olmak, Daha iyi bir eğitim, Yardımcı olmak, Sporcu yetiştirmek, Kötü alışkanlıklardan uzak kalan bir nesil yetiştirmek, Branşı yaymak, Branşı tanıtmak, Başarılı organizasyonlar, Tesisler kazandırma, Başarı elde etme, Türk sporunun gelişmesi, Daha iyi hakem yetiştirmek, Deneyimlerimi aktarmak, Bilgi birikimimi Türk sporuna yansıtmak, Bilimsel olarak katkıda bulunmak, Federasyonda bir şeyler üretmek, Daha fazla kitleye ulaşmak, Kurumlar arası iletişim sağlamak, Talep üzerine, Arkadaşı kırmamak, Tavsiye, Kötü gidişata dur demek, Düzgün ilerleme, Yanlışları düzeltmek, Mevcut yönetimin icraatlarını beğenmeme
Boş zaman değerlendirme	Aktif olmak Boş zamanı olduğu için	Faal olarak yapmak, Örgütte yer alma isteği, Arkadaşların bulunması Emekli olduğu için, Bir şeyler yapma arzusu, Boş zamanlarını değerlendirme
Sosyal sorumluluk	Sosyal sorumluluk	Engelli bir kızının olması, Sosyal nedenler, Görev olarak görmek, Sorumluluk hissetmek, Kişisel misyon edinmek, Sosyal sorumluluk, Toplumu yönlendirme, Toplumu bilinçlendirme

Tablo 1’ de görüldüğü gibi, gönüllülerin katılım nedenlerini beş kategoride toplamak mümkündür. Bunlar; 1-Kariyer geliştirme, 2-Spor için fedakarlık, 3-Katkıda bulunmak 4-Boş zaman değerlendirme isteği ve 5-Sosyal sorumluluğun yerine getirilmesi olarak tespit edilmiştir.

Birinci kategoride görülen gönüllülerin kariyer geliştirme amaçlı katılımlarında, yönetimi öğrenme, üst bir mevkide görev almak, sporu meslek edinmiş olmak rol oynamıştır. Örneğin katılımcılardan G3 “hakemlikten sonra gelinebilecek en mevkide görev yapıyorum, herkesin görev yapmak istediği bir mevki olduğu için tercih ettim” ifadesiyle kariyere ilişkin amaçlarını açıkça ortaya koymuştur.

İkinci kategori olan spor için fedakarlık ise spor yapmış olmanın verdiği vefa borcu ve spora duyulan sevgi gibi alt kategorilerle ortaya çıkmıştır. Bu kategorilerin oluşmasında gönüllülerin spor sevgisi, spor alışkanlığı, uzun yıllar spor yapmış olmaları, spor camiasının içinde gelmeleri, spora gönül vermeleri, milli sporcu olmaları, vefa borcu, minnet borcu ve camiaya hizmet etme isteği gibi birçok tema etken olmuştur.

Örneğin G22 federasyon gönüllülüğünü “...bu iş yapılırken maddi beklentiniz yok, hatta çok özveri isteyen bir iş. Ailenizden kendinizden fedakarlık etmenizi gerektiren bir iş...” şeklinde tanımlamıştır.

Ayrıca;

G6 “...topluma borcumu ödemiş oluyorum çünkü toplum beni buraya kazandırdı” ve

G4 “spora gönül verdiğim için yardımcı olmaya çalışıyorum. Buradan kazandığımız parayla çocuklarımız büyüdü okudu. O yüzden biraz da minnet borcu olarak düşünüyorum.” İfadeleriyle spordan aldıklarını spora geri vermek için gönüllü olduklarını ifade etmiştir.

Üçüncü kategoriyi oluşturan “katkıda bulunmak” ise, görüşmecilerde düzeni beğenmeme, ortak arkadaşların talebi üzerine ve faydalı olma gibi nedenlerle ortaya çıkmıştır. Kategoride, sporcuya faydalı olmak, ülkeye faydalı olmak, federasyonun ihtiyacı olduğunu düşünmek, destek olmak, daha iyi bir eğitim, sporcular ve kötü alışkanlıklardan uzak kalan bir nesil yetiştirmek, branşı yaymak, deneyimleri aktarmak, arkadaşı kırmamak, kötü gidişata dur demek gibi temalar yer almıştır.

Çalışmada G13: “..Edindiğim bilgilerin ilgililerle paylaşılması gerektiğini düşünüyorum. Öğrencilerimle paylaşıyorum ama bu zorunlu bir paylaşım; mesleğim. Bir

yandan da bu bilgilerin Türk sporuna bir katkı sağlaması, öğrenci olmayanların da yararlanmasını düşünerek girdim....” Ve G10: “...sporun her türüne katkı sağlamak amacıyla yöneticilik konumunda faydalı olabilirim düşüncesiyle girdim...” ifadelerinden de anlaşılacağı gibi Türkiye’deki federasyon gönüllüleri bilgi ve beceri birikimlerinin federasyona katkısını gönüllülüğe katılımlarında bir amaç olarak görmektedir.

Dördüncü kategori olarak belirlenen katılım nedenleri “boş zaman değerlendirme” olarak karşımıza çıkmaktadır. Çalışmaya katılan görüşmecilerin katılım nedenleri arasında, yoğun bir iş temposu sonrasında emekli olduktan sonra aktif bir rol oynamayı amaçladıkları ve bunun yanı sıra, örgütte yer alma isteği, arkadaşların bulunması, bir şeyler yapma arzusu, boş zamanlarını değerlendirme gibi etkenlerin rol oynadığı saptanmıştır.

Görüşmecilerin katılım nedenleri arasında yer alan son kategori, sosyal sorumluluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Görüşmecileri sosyal sorumluluk hissetmelerine iten sebepler ise, görev olarak görme, sorumluluk hissetme, toplumu bilinçlendirme, sosyal sorumluluk, sosyal nedenler, kişisel misyon edinme gibi temalar tespit edilmiştir.

Örneğin G22 “*kişisel bir misyon edindim. Bu ciddi fedakarlık gerektiren tamamen sosyal bir sorumluluk.*” İfadesinde federasyonlarda gönüllülüğü sosyal bir sorumluluk olarak tanımlamıştır.

Gönüllülerin aldıkları görevlere ilişkin kazanımları ise üç boyutta incelenmiştir. Bunlar; bireysel kazanımlar, sosyal kazanımlar, örgütsel kazanımlardır (Tablo 2)

Tablo 2: Görüşmecilerin bireysel kazanımları

Kategori	Alt kategori	Örnek Temalar
Kariyer edinmek		Statü kazanmak, Kariyere katkı, Yükselmeye etkili oldu, Güçlenmek
Üst düzey kişilerle görüşme fırsatı		Yüksek mevkide ki insanlarla birlikte olmak, Birçok insanla rahat görüşebilmek, Kolay ulaşılamayan insanlara ulaşmak, Yüksek mevkide çevre edinmek,
Mutluluk ve manevi huzur	Manevi huzur Mutlu olmak Milli heyecan	Manevi doyum, Vefa borcu, , Huzur bulmak, Zevk almak, Memnuniyet, Faydalı olmanın mutluluğu, Milli heyecanı yaşamak
Yardımlaşma		Yardımcı olmak yararlı olmak, Paylaşma, Yardımlaşma, Karşılıksız bir şeyler verme duygusunu geliştirdi
Tecrübe ve Öğrenme	Kendini ifade etme Dinlemeyi öğrenme Bilgi ve tecrübe edinme	Toplum içersinde konuşma yetisini geliştirdi, dinlemeyi öğrendim, Ders anlatımlarda model oluşturmaya yardımcı oluyor, Teorideki bilgileri hayata geçirme şansı, Kendini ifade edebilme, Fikirlerini rahatça ifade edebilmek, Sistemi öğrenme, Kurumsal yapıyı öğrenme, Tecrübe edinmek, Deneyim kazanmak, Farklı alanlardaki insanlardan bilgi edinmek
Kişisel gelişim	Sabır ve hoşgörü Yaratıcılık Kendini tanıma Mütevazılık Özgüven Çalışma prensibi ve disiplin	Sabretmeyi öğretti, Sakin bir yapı kazanmak, , Düzenli çalışma prensibi edinme, Risk almak, Yaratıcılık Disiplin, Sosyal, kültürel, sportif yönden kendini geliştirmek, Bilmediğim özelliklerimi ortaya çıkarmama sebep oldu, Cesur olmayı, Stratejiler geliştirmemi sağladı, Öz güvenin kazandırıyor, Hoşgörü, Mütevazılık, Sakinlik

Gönüllülerin kazanımları, kariyer edinme, düzey kişilerle görüşme fırsatı, mutluluk ve manevi huzur, kişisel gelişim, tecrübe ve öğrenme, yardımlaşma gibi çeşitli kategorilerde toplanmıştır.

İlk kategoride “kariyer edinme” bir kazanım olarak değerlendirilmiştir. G6 “ Buradaki her gelişim kariyerinizin de gelişimi oluyor. Buradan elde ettiğimiz her tecrübe yükselmemizde önümüzü açmada faydalı oluyor” G9 “her ne kadar okumuş olursanız da deneyim çok ayrı bir şey. Buradan elde ettiğim deneyimlerin kariyerime katkısı çok büyük.” ifadelerinden de anlaşılacağı gibi kariyer edinme / geliştirme gönüllülerin bireysel kazanımları arasında önemli bir yer tutmaktadır.

Bireysel kazanımların kariyerle de ilişkilendirilebilecek bir başka boyutu da üst düzey kişilerle görüşme fırsatı olarak kaşımıza çıkmaktadır. Lakin bu kategori yüksek mevkilerde

sosyal çevre edinmek gibi kariyerin ötesinde faydalar sağladığından kariyer edinme'den ayrı tutulmuştur.

Örneğin G16: “..Normalde görüşemeyeceğiniz, diyalog kuramayacağınız insanlarla, iş çevresi, bürokrasi dahil, bir çok kişiyle edindiğimiz statü gereği görüşebiliyoruz. Bir ticaretle uğraşan iş adamı, cumhurbaşkanı ile görüşemiyor ancak federasyon başkanı yılda en az bir kez görüşebiliyor, başbakanla görüşme şansı yakalıyor.” Şeklindeki ifadesinde bireysel anlamda bu konunun kendisine sağladığı katkıyı açıkça ortaya koymuştur.

Bireysel kazanımlardan mutluluk ve manevi huzura ilişkin mutlu olmak, manevi tatmin gibi temalar gönüllüler tarafından sıklıkla vurgulanmıştır. Örnek olarak aşağıdaki ifadeler gösterilebilir:

G19: “...öyle bir manevi duygu ki bir çok şeyin önüne geçiyor...”

G 5: “ ... kişisel mutluluk kazanıyorum”

G 7: “ ... gönüllülük aslında bir şey kazanmaya dayalı değildir. Manevi yönü ağır basmaktadır.”

G4 : “ ... ekmek yediğim yere gönüllü olarak hizmet vermek bana huzur veriyor”

Yardımlaşmaya ilişkin kategoride, paylaşma ve yardım etme temaları sıklıkla tekrarlanmıştır. Gönüllüler birikimlerini paylaşmanın önemini belirtmiş ve bu paylaşımın ve yardım etme duygusunun önemli bir kazanç olduğunu ifade etmişlerdir. G12: “ ...iletişim, yardımlaşma, paylaşma her şey var. Bunların büyük bir bölümünü spor sayesinde kazandım” .

Tecrübe ve öğrenme bir başka bireysel kazanç olarak ortaya çıkmıştır. Gönüllüler federasyon görevlerinde elde ettikleri kendini ifade etme, dinlemeyi öğrenme gibi beceriler ile bilgi ve tecrübe edinme gibi kazanımları vurgulamışlardır.

G 10: “... deneyimlerimizi aktararak karşılıklı gelişim sağlıyoruz.”

G 13: “ ... farklı alandan gelenlerle farklı bilgiler edinmek anlamında katkı sağlıyor”

G 6: “...tecrübe kazandığımı düşünüyorum ve aktarmaya çalışıyorum”

G 7: ... çok fazla konuşamıyordum, konuşmayı öğrendim, dinlemeyi öğrendim”

Kişisel gelişimi oluşturan alt kategoriler pek çok temanın sıklıkla tekrarından sonra ortaya “sabır ve hoşgörü”, “yaratıcılık”, “kendini tanıma”, “mütevazılık”, “özgüven”, “çalışma prensibi ve disiplin” olarak çıkmıştır. Örnek ifadeler aşağıdadır:

G 12: “...düzenli çalışma prensibi edindim. Risk almak, risk alana yardım etmek.Müthiş bir iletişim, yardımlaşma, yaratıcılık. Her şeyden önce disiplini öğretti. Kendimi ifade etmemde faydası olmuştur”

G 15: “... Sabretmeyi kesinlikle öğrendim...”

G 7: “... Kendinizi ortaya koyma anlamında çok faydalı; bilmediğiniz yönleriniz ortaya çıkıyor. Sabrınız, cesaretiniz, stratejileriniz... Özgüven kazandırıyor... Hoşgörü, mütevazılık sakinlik gibi olguları geliştiriyor...”

Gönüllüler kazanımlarına ilişkin olumsuz görüşler de bildirmişlerdir. Maddi manevi ödün vermek, Düşman kazanmak ve kazanç elde edememek gönüllülerin olumsuz görüşlerinin alt kategorileri olarak ortaya çıkmıştır.

Görüşmecilerin sosyal kazanımları Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3: Görüşmecilerin sosyal kazanımları

Kategori	Tema
Seyahat etme	Yurt içi ve yurt dışı seyahatlere çıkmak, Farklı şehirlere gitmek, Uluslar arası organizasyonlara katılmak
Sosyal ilişkiler kurma	İnsanlarla bir araya gelebilmek, Sohbet etmek, Toplumsal ilişki, Fikir alışverişi, Dostça ilişkiler kurmak, Uluslar arası ilişkilerde kazanç, Sosyalleşme, İlişkilerde fayda sağlama, ilişkileri sağlama, İlişkiler çoğaldı, İkili ilişkileri geliştirdi, Yurt içi ve yurt dışı kurumlarla iletişim, İnsanlarla iletişim, il müdürleriyle olan ilişkilerimizde gelişim sağlandı, Bürokratik, İlişkilerde katkı sağladı, Yurt içinde ve dışında insanların yaşam tarzlarını öğrenmek, İnsanları kazandırdı
Çevre edinme	Çevre edinme, Camiayı tanımak, Sosyal çevre edinme Sponsor edinebilmek için, Çevre katkısı Sosyal şebeke kazanımı, Değişik kariyerde insan tanıma, Camia içinden dışından insan tanıma
Sosyal saygınlık	Sosyal saygınlık, ilgi görmek, Ayrıcalık kazanmak, Yurt içi ve yurt dışı sosyal saygınlık kazandırıyor. Artı bir statü kazandırıyor.
Yeni arkadaş edinme	Dost kazanmak, Farklı kişileri tanıma, Dostluk kurma, Arkadaş, İnsan tanımak, Arkadaş edinmek, Farklı insanlar tanımak

Gönüllülerin sosyal kazanımları, seyahat etme, arkadaş edinme, çevre edinme, sosyal saygınlık ve sosyal ilişkiler kurmak gibi konularda şekillenmiştir.

Gönüllüler seyahat etmeye ilişkin kazanımları sosyal kazanımlar arasında değerlendirmişlerdir. Örneğin G 1: "... uluslar arası organizasyonlara katılıp farklı insanlarla tanıştık. Ufkumuzu geliştirdi." İfadesiyle federasyonun kendisine sağladığı imkanların katkısını vurgulamaktadır.

Sosyal ilişkiler kurma, gönüllülerin en belirgin kazanımlarından biri olarak ortaya çıkmıştır. Burada sosyalleşme ve ilişkiler kurma temaları sıkça tekrarlanmıştır.

G 18: "... sosyal anlamda; yurt-içi ve yurtdışı faaliyetlerde bulunarak toplum içerisindeki insanlarla bir araya gelmemizi sağlıyor.

G 5 : “sosyalleşme anlamında katkısı oluyor. Camiayla iç içe oluyoruz.”

G 9 : “... sosyal şebeke benim için en önemli kazanım...”

G 20: “...uluslar arası iletişim bazında çok faydası var.”

G 21: “... kamu kurum ve kuruluşlarıyla direk ilişkileriniz oluyor. (Bunlar) örneğin görme engellilere iş bulmamızı sağladı”

Çevre edinmek bir başka kategori olarak sosyal kazanımların içerisinde yer almıştır. Gönüllüler sıklıkla çevre edinmenin altını çizmişlerdir. Örneğin G 16: “... ilişkilerin yanı sıra, kişilerle diyalog kurarak çevre ediniyorsunuz. Gittiğiniz her ilde valisinden tut, il müdürü, il temsilcileri gibi birçok kişiyle iletişim kuruyorsunuz. Oturuyor, sohbet ediyorsunuz, en az bir hafta geçiriyorsunuz. Farklı çevrelerden arkadaşlıklar kuruyorsunuz...” ifadesinde sosyal çevresinin ne ölçüde geliştiğini tarif etmiştir.

Sosyal saygınlık gönüllülerin dikkate aldığı bir başka sosyal kazanımdır. Gönüllüler bu saygınlığı farklı yönleriyle değerlendirmiştir. Örneğin:

G 18: “... sosyal bir saygınlık kazandırıyor. Örneğin her ilde kazandığınız organizasyonlarda gördüğümüz ilgi ve insanların bize olan protokol davranışları çok şey katıyor.”

G 8: “...seyahatlere katılıyorsunuz, sosyal bir saygınlık kazandırdığını düşünüyorum. Artı bir statü kazanıyorsunuz”

Gönüllülerin sosyal kazanımlarına son olarak “yeni arkadaş edinmeyi” bir kazanç olarak gösteren gönüllülerin bazı ifadeleri aşağıdadır:

G 10: “...yeni insanlar tanıyarak sosyal ve kültürel yönden gelişıyorsunuz.”

G 12: “... arkadaş ediniyorsunuz. Yönetim kurulunda yer alan arkadaşlarınızın çoğu zaten spor kökenli ama olmayan arkadaşlarımızla tanışıyoruz...”

G 7: “... beni her anlamda çok değiştirdiğini düşünüyorum. Arkadaş ve sosyal çevre ediniyorsunuz. İnsanları tanıyorsunuz.

Gönüllülerden bazıları sosyal kazanımları değerlendirirken hiçbir katkı sağlamadığı görüşünü de bildirmişlerdir. Örneğin G 2: “... Bir saygınlık kazandırdığını düşünmüyorum hatta aldı götürdü bile saygıdan” görüşüyle gönüllülüğün kendisine olumsuz sosyal etkileri olduğunu vurgulamıştır.

Görüşmecilerin örgütsel kazanımları Tablo 4 te gösterilmiştir.

Tablo 4: Gönüllülüğün örgütsel kazanımları

Kategori	Tema
Örgütler arası iletişim	Federasyonlarla iletişim, Örgütlerle iletişim sağlama, Örgütler arası iletişim, Ortak bilgi paylaşımı, İletişim kurma ve pekiştirme, Yurt içi ve yurt dışı kurum ve insanlarla iletişim kurarak
Örgüte katkı sağlama	Örgüte yardım etmek, Fayda sağlama, Örgüt gelişimine katkı, Farklı bir bakış açısı kazandırmak, Çok ciddi bir bilgi birikimi verdiğimi düşünüyorum, Tecrübe edinerek örgüte daha iyi gelişimler sağlama Fikir bazında katkı sağlıyorum, Kurumun adını duyurma, tutundurulmasını sağlama
Spor Sistemine katkı	Branş gelişimi için iletişim sağlama, Türk sporuna katkı, Avrupa ve Dünya şampiyonalarına katkı sağlama

Örgütsel anlamda bakıldığında gönüllüler örgüte ilişkin kazanımları, örgütler arası iletişim, örgüte katkı sağlama ve spor sistemine katkı sağlama biçiminde değerlendirmiştir.

“Örgütler arası iletişim” kategorisinde sıklıkla kurumlar arası iletişime ilişkin temalar vurgulanmıştır. Aşağıda kategoriye ilişkin bazı ifadeler bulunmaktadır:

G 22 “...Örgütler arası iletişimin artmasında tabi ki katkıda bulunuyor....”

G 15: ... örgütsel anlamda tanıdığımız kişiler oluyor. Diğer örgütlerle onlarla paylaşımda bulunuyoruz. Karşılıklı sıkıntılarımızı, başarı gerekçelerimizi konuşuyoruz, paylaşıyoruz...”

Örgüte yardım etme, fayda sağlama, kurumun adını duyurma, fikren katkı sağlama gibi temalar genel bir ifadeyle “örgüte katkı sağlama” kategorisinde toplanmıştır. Örnek olarak aşağıdaki ifadeler gösterilebilir.

G 7: “... Örgüt anlamında çok fayda sağladı. Kazanımları oldu. ... Gerekli sorumlulukları gereken insanlara verdikten sonra iyi işleyen bir örgüt sağladığımızı düşünüyorum.”

G 13: “ .. Örgütsel anlamda kuruma baktığımızda, bizler aracılığıyla kurumun isminin bir şekilde tutundurulmasına, anılmasına katkı sağlandığını düşünüyorum.”

Spor sistemine katkı, gönüllülerin değerlendirdiği örgütsel kazanımlar arasında ortaya çıkan son kategorisidir.

G 3: “... Bir başarımız olduysa; Avrupa, Dünya şampiyonalarına hepimizin katkısı olduysa ne mutlu bana...”

G 19: “Türk sporunun gelişmesi için payımıza düşeni en güzel şekilde yerine getirmeye çalıştığımız düşünüyorum.”

G 15: “... ben geldiğimde çok fazla tanınan bir branş değildi. Öncelikle biz bunu başardık. Sporcu sayısını artırdık, olimpiik olmadığını insanlara öğrettik”

TARTIŞMA

Gönüllülüğe katılım nedenleri

Araştırmada tespit edilen gönüllü faaliyetlerine katılımında kariyer gelişiminin bir amaç oluşu Ciddi Boş Zaman Teorisinin önermelerinden biridir. Buna göre Stebbins, ciddi boş zaman gönüllülüğünü “kariyer gönüllülüğü” olarak isimlendirmiş ve bu tür gönüllülerin çeşitli görevlerde; yönetim kurulu üyelerinden, mentoirlardan, hastane gönüllülerinden oluşabileceğini ifade etmiştir (Stebbins, 2009). Bir başka deyişle spor federasyonlarındaki gönüllüler yeteneklerini ve boş zamanlarını kariyerlerini geliştirmek amaçlı kullandıklarından “kariyer gönüllüleridir”. Cuskelly ve arkadaşlarının (2002) gönüllülerde örgütsel bağlılığı ölçmeye yönelik çalışmalarında da “kariyer gönüllülerinin” diğer gönüllülerden örgüte daha bağlı çalıştıkları tespit edilmiştir.

Çalışmada bir katılım nedeni olarak ortaya çıkan kariyer başka çalışmaların da

sonuçlarında rastlanan motivasyonel bir faktördür. Clary ve ark. (1998, 1999), gönüllülerin gönüllü olmaya karar vermeleri ve gönüllüğü sürdürmelerine ilişkin bulguları arasında kariyere yer vermiş ve “kariyer-ilişkili” motivasyonel işlevleri geliştirdikleri envanterin bir maddesi olarak değerlendirmişlerdir. Akabinde Kim ve arkadaşları (2009) aynı envanteri gençlik sporlarında gönüllülüğe uyarlamış ve kariyerin bu tür gönüllüler için de motivasyonel bir etken olduğunu ortaya koymuşlardır.

Bang ve Ross (2009), uluslar arası spor etkinliklerinde gönüllü motivasyonu ve doyumuna ölçmeye yönelik geliştirdikleri ölçekte kariyer eğilimini diğer yedi gönüllü motifinin arasında sıralamışlardır. Hatta kariyer eğilimi gönüllülerin doyum düzeyini öngören en iyi üç motivasyonel faktör arasında göstermişlerdir. Bu faktörler Değerlerin Dışavurumu, Kariyer Eğilimi ve Spor Sevgisidir.

Araştırmanın “spor için fedakarlık” kategorisini ortaya çıkaran iki tematik alt kategoriden biri de spor sevgisidir. Katılım nedenleri arasında sıklıkla dile getirilen “spor sevgisi” Bang ve Ross’un (2009) çalışmasında da gönüllülerin motivasyonel faktörlerinden biridir. Bununla birlikte Stebbins, gönüllülüğü etkileyen iki temel motivasyonel tutumdan bahseder: “fedakarlık” ve “kendini merak etme” (Stebbins., 2009). Burada hiç şüphesiz fedakarlık gönüllülerin spora duydukları sevginin ve vefa borcunun bir karşılığı olarak yine spora ve spor camiasına geri vermek istediklerini temsil etmektedir. Spor için kendi vakit ve enerjilerinden fedakarlık yapmalarına ilişkin bu bulgular CBT’yi destekler niteliktedir.

Çalışmada gönüllülerin katılım nedenleri arasında yer alan “katkıda bulunmak” yine bazı çalışmaların sonuçlarını desteklenmektedir. Örneğin Misener ve arkadaşları (2010), CBT perspektifiyle yaptıkları bir çalışmada “katkıda bulunmayı” gönüllülerin pozitif deneyimleri arasında sıralamışlardır. Buna göre katkı, gönüllülerin spor örgütlerine aktardıkları beceri, bilgi, tavır ve inançlarından ileri gelen bir tecrübe olarak değerlendirilmiştir. Aynı şekilde, Stergios ve Carruthers’in (2002) en başta “değerlerin, sosyalliğin ve gelişmenin” en güçlü motivasyonel etkenler olarak tespit edildiği çalışmalarında, yaşça büyük yetişkinlerin “gençliğe katkı sağlamak” istedikleri için gönüllü oldukları bulgular arasında yer almıştır.

Bu araştırmanın “deneyimlerimi aktarmak”, “bilgi birikimimi Türk sporuna

yansıtmak” ve “bilimsel olarak katkıda bulunmak” gibi temalarla ortaya çıkardığı katkıda bulunmaya ilişkin katılım nedenleri yukarıdaki çalışmaları desteklemektedir.

Federasyon gönüllülerinin katılım amaçları arasında boş zaman değerlendirmeye ilişkin amaçların olması şaşırtıcı değildir. Araştırmaya katılan gönüllüler boş zamanlarını “aktif olarak” değerlendirmek amacıyla federasyonlara katıldıklarını ifade etmişlerdir. Bu sonuçlar Miesener ve arkadaşları (2010) çalışmasındaki sonuçlarla paralellik göstermektedir. Yaşça büyük yetişkin gönüllüler üzerinde yaptıkları çalışmada gönüllüler, hizmetlerinin “aktif yaşama” olumlu katkıları olduğunu, böylece daha faal ve sağlıklı kalabildiklerini ifade etmişlerdir (Miesener & ark., 2010).

Bundan başka, Ciddi Boş Zaman teorisi gönüllülüğü boş zaman değerlendirme faaliyetleri içinde tanımlamakta ve açılım getirmektedir. Boş zamanlarını değerlendirmek için gönüllü faaliyetlere katılanlar toplumsal iştiraki, sivil işgücünü ve sosyal sermayeyi oluşturmakta rol oynamaktadır (Stebbins, 2009). Burada boş zamanlarını kariyer, kişisel gelişim, sosyal bütünleşme gibi konularda feda eden gönüllülerin Batı toplumunun gelişmesinde sosyal ve ekonomik yönden hatırı sayılır katkıları olduğu ifade edilmektedir (Stebbins, 2009). Nitekim Lockstone-Binney ve arkadaşları (2010) gönüllülerin boş zaman kavramına katkılarına değinirken boş zamanlarda gönüllülüğün sosyolojik, psikolojik ve ekonomik katkılarının önemini vurgulamışlardır.

Gönüllülerin sosyal sermayeye yaptıkları katkıyı artırmak için çeşitli ülkelerde farklı sosyal politikalar geliştirilmektedir. Avustralya, Kanada, İngiltere ve Yeni Zelanda’da sosyal sermayenin spor politikalarında yer aldığı görülmektedir (Hoye & Nicholson, 2008).

Sosyal sermayenin ve bütünleştirmenin bir aracı olarak spora ilişkin düzenlemeler getiren Avrupa Birliğinde de yine spor gönüllülerinin teşvikine ilişkin öneriler hazırlanmaktadır (EU, “White Paper of Sport” Md. 2.4). Araştırmanın paydaşları da, sosyal sorumluluklarını yerine getirmenin bir aracı olarak spor gönüllülüğüne katıldıklarını ifade ederek gönüllülüğün sosyal bütünleşmeye yönelik küresel anlayışının bir ölçüde farkında olduklarını ortaya koymuşlardır. Bir başka deyişle katılım nedenleri arasında beliren “sosyal sorumluluk” spor-toplum ilişkisi çerçevesinde küresel anlayışı içine alan bir bakış

açısı olarak değerlendirilebilir.

Gönüllülerin kazanımları

Bireysel kazanımlar

Çalışmada “kariyer edinmek” gönüllülerin başlangıçtaki motivasyonlarından biri olmasının yanı sıra kazanımları arasında da ortaya çıkmış, bu anlamda bulgular tutarlılık göstermiştir. Araştırmanın bulguları, kariyerin, kariyer gönüllülerinin önemli bir kazancı olduğunu ileri süren Stebbins’i ve Ciddi Boş Zaman teorisini desteklemektedir.

Burada yine bazı çalışmalarda (Stergios & Carruthers, 2002, Misener & ark. 2010) ileri sürülen motivasyonel bir etken olarak kariyerin aynı zamanda bir kazanç olarak düşünülmesi gerekecektir. Genç gönüllüler üzerine yapılan bir çalışmada gönüllülerin %49u, gönüllülüğün mesleklerinde kullanabilecekleri yeni yetenekler sağladığını ve %78i gönüllülüğün kendilerine iş bulmakta yardımcı olacağını belirtmişlerdir (Canadian Council on Social Development, 2002).

Üst düzey kişilerle görüşme fırsatını bireysel kazanımları arasında değerlendiren gönüllülerin buradan elde ettikleri kazancı sosyal gelişimlerine ya da kariyer yönelimlerine yönelik değerlendirebilecekleri düşünülebilir. Bu madde, kişisel gelişimin de bir parçası olabileceğinden tema yığının yorumsuz olarak kategorileştirilmesi doğru bulunmuştur. Bir başka ifadeyle “üst düzey kişilerle görüşme fırsatının” nasıl değerlendirileceği gönüllünün tamamen kişisel bakış açısına dayalıdır ve bireysel kazanımlar açısından ayrı bir kategori olarak değerlendirilmiştir. Literatürde buna benzer bir kazanımdan ayrıca söz edilmediği dikkate alındığında bu kategorinin genel olarak kariyere, sosyal kazanımlara ya da kişisel gelişime ilişkin kazanımlara değinen çalışmaları destekleyebileceği öngörülebilir.

Araştırmada tespit edilen kazanımlardan bir diğeri de “mutluluk ve manevi huzurdur”. Surujlal & Dhurup (2008) çalışmalarında, stresi azaltma, kişisel tamamlanma ve keyif alma gibi faydalarından dolayı “kişisel zenginleşmeyi” gönüllülüğün kazanımları arasında sıralamışlardır. Doherty (2009) gönüllülerin “pozitif yaşam deneyimlerinden” dolayı gönüllülüğü sürdürme eğiliminde olduklarını ifade etmiştir. Stebbins’e göre pek çok ödülün yanı sıra ve asıl niyetleri bu olmasa da, amatörler, hobiciler ve gönüllüler etkinliklerde saf

eğlence ve memnuniyet bulmaktadır (Stebbins, 2001). Bu araştırmada da manevi huzur, mutlu olmak ve milli heyecan alt kategoriyile ortaya çıkan bireysel kazanıma ilişkin bulgular, CBT’ni desteklemektedir.

Yardımlaşma, gönüllülüğün bir başka bireysel kazanımı olarak ortaya çıkmıştır. Stebbins, fedakarca bir istekle yardım etmeyi gönüllülüğün temel motivasyonlarından saymaktadır (Stebbins, 2009). Nitekim araştırmanın bir önceki boyutuna bakılacak olursa, içinde buldukları sosyal oluşuma yardım etmek, desteklemek, katkıda bulunmak gönüllülerin katılım nedenlerindedir. Tutarlılık gösteren bu bulgular yani gönüllülerin yardımlaşmayı aynı zamanda bir kazanç olarak değerlendirmeleri CBT’ni desteklemektedir. Stebbins, bir gruba katkı sağlayan insanların kendisine ihtiyaç duyulması, kolektif yardımlaşma ve varoluşuna katkı sağlama gibi duygulardan ötürü sosyal bir kazanç olacağını ileri sürmektedir (Stebbins, 2001) Spor federasyonlarına bilgi, beceri ve tecrübeleriyle katkı sağlayarak yardımlaşmayı ve destek olmayı deneyimleyen araştırmanın paydaşlarının görüşleri teoriyle örtüşmektedir.

Kişisel gelişim genel anlamda pek çok zihinsel ve duygusal deneyime ilişkin temalar yığınınından belirmiş bir kazanç olarak karşımıza çıkmaktadır. Çalışmanın sonuçlarına göre sabır ve hoşgörü, yaratıcılık, kendini tanıma, mütevazılık, özgüven, çalışma prensibi ve disiplin gibi alt kategoriler gönüllülüğün sağladığı kişisel gelişimi tanımlayabilecektir.

Gönüllülüğün kişisel gelişime katkı sağladığını ifade eden başka çalışmalar da vardır. Kay ve Bradbury (2009) araştırmalarında gönüllülükle sağlanan kişisel gelişim ve beceri gelişimini incelemiş, gelişimin dönüştürülebilir sosyal becerilerden, kendine değer vermede artışa kadar çeşitli biçimlerde gerçekleştiğini tespit etmişlerdir. Onlara göre bu yönüyle gönüllülük “insan sermayesinin” gelişimine katkı sağlamaktadır (Kay & Bradbury, 2009). Araştırmalar gönüllülikle elde edilen “kişisel zenginleşmeyi” (Surujlal & Dhurup, 2008), “kişisel gelişmeyi” (Stergios & Carruthers, 2002), “gelişmeyi” (Clary & ark. 1998, 1999, Kim & ark. 2009) önemli motivasyonel faktörler olarak ortaya koymaktadır. Stebbins’e göre, kişinin insan potansiyelini tamamlaması, beceri bilgilerini ifade etmesi, değerli bir kimlik geliştirmesi gönüllülüğün de içinde bulunduğu ciddi boş zaman aktivitelerinin bireysel kazançlarındandır (Stebbins, 2001).

Sosyal kazanımlar

Gönüllülüğün sosyal kazanımlarına pek çok çalışmada değinilmiştir (örn. Clary ve ark. 1998, 1999, Kim ve ark. 2009, Stergios & Carruthers, 2002). Bu çalışmada da sosyal kazanımların en sık değinilen kategorisi “sosyal ilişkiler kurma” olarak ortaya çıkmaktadır. İnsanlarla bir araya gelebilmek, sosyalleşme, ikili ilişkiler, ilişkilere fayda/katkı sağlama gibi temaların işaret ettiği “sosyal ilişkiler kurmak” hiç şüphesiz gönüllülüğün en çok faydalanılan yönlerindedir ve CBT’ni desteklemektedir. Stebbins, bir grupta ilişkiler kurmayı sosyal kazançlar arasında sıralamaktadır (Stebbins, 2001). Aynı şekilde “sosyal ilişkiler” (Surujlal & Dhurup, 2008) ve “sosyal bağlanma” (Kay & Bradbury, 2009) bu çalışmanın sonuçlarında olduğu gibi sosyal kazanımlar arasında ifade edilmiştir.

Araştırmada “çevre edinme” ve “arkadaş edinme” biçiminde ortaya çıkan kategoriler sosyal kazançlar arasında gösterilebilir. CBT, yeni insanlarla tanışma, yeni arkadaşlar edinme gibi kazançların sosyal kazanımlar olduğunu ileri sürmektedir. Misener ve arkadaşlarının (2010) tespit ettikleri “sosyal iletişim ve arkadaşlığın” gönüllülüğün sosyal kazanımları olduğuna ilişkin bulguları araştırmanın bulgularıyla paraleldir.

Litereatürde rastlanmadığı halde araştırmanın sosyal kazanımlara ilişkin bulguları arasında yer alan “seyahat etme” ve “sosyal saygınlık” çeşitli perspektiflerden değerlendirilebilecektir. Spor federasyonlarında aldıkları görev nedeniyle seyahat etme, gönüllülerin kazançlarından biri olarak değerlendirilmiştir. Sosyal bir ortam olarak değerlendirildiğinde seyahat ortamı gönüllülere hem yeni sosyal açılımlar sağlayacak hem de kişisel gelişimlerine katkı sağlayacak bir kazanç olarak değerlendirilebilecektir. Burada, seyahatler, yeni ilişkiler kurma ve geliştirme fırsatları sunarak gönüllülerin sosyal kazanımlarına bir basamak olabilmektedir. “Sosyal saygınlık” olarak beliren diğer kategori ise gönüllülüğün, sosyal yönden itibar sağlayan, ayrıcalıklı bir faaliyet olduğunu düşündürmektedir. Buna göre, görev aldıkları pozisyonun yurt içi ve yurt dışı etkinliklerde ya da ilişkilerde kendilerine sağladığı statü gönüllüler tarafından sosyal bir kazanç olarak tanımlanmıştır.

Örgütsel kazanımlar

Gönüllüler çeşitli topluluklara, yerel topluluklardan uluslar arası organizasyonlara değişen pek çok düzeyde katkı sağlamaktadır. (Cuskelly & ark., 2006) Şüphesiz dünyanın her yerinde olduğu gibi Türkiye’de de spor örgütlerinde gönüllülerden insan kaynakları anlamında fayda sağlanması geçerli bir uygulamadır.

Araştırmanın son boyutunda katılımcılar, federasyonların kendilerinden elde ettikleri kazanımları değerlendirmiştir. Sonuçlara göre gönüllüler, spor federasyonlarına örgütsel anlamda üç şekilde faydalı olmaktadır: 1- Örgütler arası iletişimi geliştirme, 2- Örgüte katkı sağlama, 3- Spor sistemine katkı sağlama.

Örgütler arası katkılarını özellikle iletişim yönüyle değerlendiren gönüllülere göre örgütün diğer örgütlerle ilişkilerinde kendi tecrübe ve becerileri rol oynamaktadır. Gönüllüler örgütler arası iletişimin, kendilerinin ulusal ve uluslar arası düzeyde kurdukları iletişimle ve ortak bilgi paylaşımıyla geliştiğini ifade etmişlerdir. Burada gönüllülerin sosyal becerileri ve birikimlerinin hizmet ettikleri federasyona aktarılması söz konusudur.

Örgütün kendisine doğrudan katkı sağlama genel bir kategori olarak ortaya çıkmıştır. Burada kendi bilgi, tecrübe ve becerilerini kullanarak örgütün gelişimine fayda sağladıklarını dile getiren gönüllüler, örgüte yeni fikirler, iletişim ve farklı bakış açıları kazandırdıklarını ifade etmişlerdir.

Gönüllüler örgütsel anlamda katkılarını genel olarak spor sistemine katkı sağlamak şeklinde de değerlendirmişlerdir. Nitekim Avrupa ülkelerinin çoğunda ve Amerika, Avustralya, Kanada gibi gelişmiş ülkelerde gönüllülerin spor örgütlenmesinin ve sisteminin belkemiğini oluşturdukları genel bir kanı haline gelmiştir.

Bulguların işaret ettiği gibi spor gönüllüleri, örgütlerde insan kaynakları yönetiminde çıkar sağlayan ve üzerinde önemle durulması gereken bir işgücüdür. Araştırmacıların ve politika belirleyicilerin çoğu, gönüllü katılımın sağladığı sosyal sermaye ve toplumsal bağlılık gibi sosyal faydaların farkına varmıştır. (Cuskelly & ark. 2006) Örneğin, Avrupa Birliği vatandaşları gönüllülüğün faydalarının başında toplumsal bağlılığı (%34) öne sürmüşlerdir. (Special Eurobarometer, 2010) Bunun yanı sıra gelişmiş ülkelerde

gönüllülerin gayri safi milli hasılaya katkıları da dikkat çekicidir. Cuskelly, çeşitli ülkelerde gönüllü sektörünün tahmini ekonomik katkısını gayri safi milli hasılanın %7 ila 14ü arasında değiştiğini ifade etmiştir. (Cuskelly & ark. 2006) Amerika’da 64,3 milyon kişi (nüfusun %26,8i) gönüllü faaliyetlerine katılmakta (Bureau of Labor Statistics, 2011) ve tahmini 283 milyar \$ ekonomik katkı sağlamaktadır (Lough, McBride, Sherraden, 2007)

Görülmektedir ki, gönüllüler ülkelerin hem sosyal hem de ekonomik yönden güçlenmesine destek olan önemli bir işgücüdür. Çalışmanın örgütsel kazanımlarına bakıldığında, boş zaman ve enerjilerinden fedakarlık eden federasyon gönüllülerini de, bilgi ve tecrübe birikimleriyle federasyonun gelişmesine katkı sağlayan değerli birer işgücü olarak değerlendirmek gerekir.

SONUÇ

Sonuç olarak, federasyonlarda görev alan gönüllülerin katılım nedenleriyle kazanımları arasında olumlu ilişkiler tespit edilmiş ve bulgular literatürle ve Ciddi Boş Zaman teorisiyle paralellik göstermiştir. Buna göre federasyon gönüllüleri kariyer geliştirme, spor sevgisi, katkıda bulunmak ve boş zaman değerlendirmek isteği ile gönüllülüğe katılmaktadır. Bu faaliyetlerden bireysel olarak; kariyer edinmek, üst düzey kişilerle görüşme fırsatı, mutluluk ve manevi huzur, yardımlaşma, tecrübe ve öğrenme, kişisel gelişim gibi çeşitli kazançlar elde etmektedirler Gönüllülerin sosyal kazanımları, seyahat etme, çevre edinme, sosyal saygınlık, yeni arkadaş edinme ve sosyal ilişkiler kurma gibi konularda şekillenmiştir. Örgütsel anlamda bakıldığında ise kazanımlar, örgütler arası iletişim, örgüte katkı sağlama ve spor sistemine katkı sağlama biçiminde ön plana çıkmıştır.

Gönüllülük spor sistemlerinin vazgeçilmez bir işgücü olarak düşünüldüğünde gönüllülerin teşviki, görevde kalma sürelerinin uzatılması, görev alanlarının çeşitlendirilmesi gibi hususlar üzerine ileriye dönük araştırmaların yapılması önerilebilecektir.

Türkiye’de gönüllülük anlayışının geliştirilmesi ve spor sisteminde gönüllülerin katkılarının zenginleştirilmesinin gereği düşünüldüğünde bu çalışmanın sonuçlarının dikkate alınması gerektiği söylenebilir.

Sporda gönüllülük üzerine gelecekte yapılacak çalışmalar, araştırma sonuçlarında yüzeysel biçimde değinildiği üzere gönüllüğün spor örgütlerine katkıları üzerine yoğunlaştığı takdirde Türk spor sisteminde gönüllülükten ne ölçüde ve nasıl faydalandığı tespit edilebilecek, milletler arası karşılaştırmalar yapılabilecektir. Aynı şekilde gönüllülük kavramına derin bir anlayış getirmek amacıyla gönüllülüğün gerçekleştiği çeşitli platformlarda gönüllü motivasyonu üzerine nicel ve nitel araştırmalar yapılabilir. Türkiye’de halen gelişmekte olan spor gönüllülüğü anlayışı, spor sistemi üzerine yapılacak çalışmaların incelenmesi gereken önemli bir konusu olarak görülmektedir.

KAYNAKLAR

1. 638 sayı, 3/6/2011 tarihli Gençlik ve Spor Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname
2. Australian Sport Commission, (2011) Participating in Sport: About, Erişim tarihi: 27.Aralık. Erişim Adresi <http://www.ausport.gov.au/participating/volunteers/about>
3. Bang H. Ross S. D. (2009) Volunteer Motivation and Satisfaction, Journal of Venue and Event Management, 2009, Erişim Tarihi 03.01.2012, Erişim Adresi: <http://www.hrsm.sc.edu/jvem/Vol1No1/VolunteerMotivation.pdf>
4. Bang, H. & Chelladurai, P. (2003) Motivation and Satisfaction in Volunteering for 2002 World Cup in Korea. Paper presented at the Conference of the North American Society for Sport Management. Ithaca, New York. Cited in Bang H. Ross S. D. ,2009. Volunteer Motivation and Satisfaction, Journal of Venue and Event Management, Erişim Tarihi 03.01.2012, Erişim Adresi: <http://www.hrsm.sc.edu/jvem/Vol1No1/VolunteerMotivation.pdf>
5. Boezeman E.J., Ellemers N. (2007) Volunteering for Charity: Pride, Respect, and the Commitment of Volunteers, Journal of Applied Psychology 2007, Vol. 92, No. 3, 771–785
6. Bureau of Labor Statistics, (2011) Volunteering in the United States, Retrived from: <http://www.bls.gov/news.release/volun.nr0.htm>
7. Canadian Council on Social Development, (2002) What influences youth to volunteer?, Retrived from: http://library.imaginecanada.ca/files/nonprofitscan/en/iyv/ccsd_fs_english.pdf
8. Chelladurai, P. (1999) Human resource management in sport and recreation.

Champaign, IL: Human Kinetics

9. Clary, E.G. Snyder, M., Ridge, R.D., Copeland, J., Stukas, A.A., Haugen, J., & Miene, P. (1998) Understanding and Assessing the Motivations of Volunteers: A Functional Approach. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74 (6), 1516-1530.
10. Cuskelly, G.(1995) The Influence of Committee Functioning on the Organizational Commitment of Volunteer, *Journal of Sport Behavior*, 01627341, (18), 4
11. Cuskelly, G., Auld, C., Hoye R., (2006) Working with Volunteers in Sport - Theory and Practice, Master eBook: ISBN10 : 0-203-96682-1
12. Cuskelly G., Harrington M. Stebbins R.A., (2002) Changing Levels of Organizational Commitment Amongst Sport Volunteers: A Serious Leisure Approach, *Leisure/Loisir*, 27: 3, 191 — 212
13. Cuskelly G., McIntyre N., Boag, A. (1998) A Longitudinal Study of the Development of Organizational Commitment Among Volunteer Sports Administrators, *Journal of Sport Management*, 1998, 12, 181-202
14. Doherty A., (2009) The Volunteer Legacy of a Major Sport Event, *Journal of Policy Research in Tourism, Leisure and Events*, 1:3, 185-207
15. European Parliament, (2011) Special Eurobarometer 75.2 “Voluntary work “Brussels, 27 June 2011 Erişim tarihi: 27.Aralık. Erişim Adresi: http://www.europarl.europa.eu/pdf/eurobarometre/2011/juillet/04_07/SA_en.pdf
16. Farrell, J. M., Johnston, M. E., & Twynam, G. D. (1998) Volunteer Motivation, Satisfaction, and Management at an Elite Sporting Competition. *Journal of Sport Management*, 12(4), 288-300.
17. Gould J. , Moore De.W., McGuire F., Stebbins R. (2008) Development of the Serious Leisure Inventory and Measure , *Journal of Leisure Research*, Vol.40 No:1: 47-68
18. Hoye, R. (2007) Commitment, Involvement and Performance of Voluntary Sport Organization Board Members, *European Sport Management Quarterly*, 7:1, 109-121 DOI: 10.1080/16184740701270402
19. Hoye, R. Cuskelly G. (2007) Sport governance, Elsevier, UK, USA
20. Hoye R. Nicholson M., (2008) Locating social capital in sport policy, Chapter in sport and social capital. Matthew Nicholson ,Russell Hoye (Editors) Butterworth-Heinemann
21. Johnston, M. E., Twynam, G. D., & Farrell, J. M.,(1999/2000) Motivation and

- Satisfaction of Event Volunteers for a Major Youth Organization. *Leisure/Loisir*, 24(1/2), 161-177. Alındı: Bang H. Ross S. D. 2009, Volunteer Motivation and Satisfaction, *Journal of Venue and Event Management*, Erişim Tarihi 03.01.2012, Erişim Adresi: <http://www.hrsm.sc.edu/jvem/Vol1No1/VolunteerMotivation.pdf>
22. Kay, T., Bradbury, S. (2009) Youth Sport Volunteering: Developing Social Capital?, *Sport, Education and Society*, 14: 1, 121 — 140
 23. Kim M., Trail G. T., Lim J., Kim Y.K, 2009, The Role of Psychological Contract in Intention to Continue Volunteering, *Journal of Sport Management*, 23, 549-573
 24. Koşan A., Güneş E., (2009) Gönüllülük ve Erzurum 2011 Üniversitelerarası Kış Oyunları, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13 (2): 1-18
 25. Lockstone-Binney, L. , Holmes, K. , Smith, K., Baum, T., (2010) Volunteers and Volunteering in Leisure: Social Science Perspectives, *Leisure Studies*, 29: 4, 435 — 455
 26. Lough B., McBride A.M., Sherraden M.S., (2007) The Estimated Economic Value of a US Volunteer Abroad CSD Working Papers No. 07-29
 27. Misener K., Doherty A., Hamm-Kerwin S.(2010) Learning From the Experiences of Older Adult Volunteers in Sport: A Serious Leisure Perspective, *Journal of Leisure Research*, Vol 42, No.2, 267-289
 28. Special Eurobarometer, (2010), 334 Sport and Physical Activity ; European Commission Study on volunteering Retrived from: ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_334_en.pdf
 29. Statistics Canada, (2007) Canada Survey of Giving, Volunteering and Participating Erişim Adresi: http://www.givingandvolunteering.ca/files/giving/en/csgvp_highlights_2007.pdf
 30. Stebbins R. A, Graham M. (2004) Volunteering as leisure/leisure as volunteering: an international assessment, CABI Publishing, UK, USA http://books.google.com.tr/books?id=JWTAyn_XhFMC&printsec=frontcover&hl=tr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false
 31. Stebbins R. A. (2009). Would You Volunteer? *Social Science and Public Policy*, 46:155–159 DOI 10.1007/s12115-008-9186-1
 32. Stebbins, R. A. (1992). *Amateurs, professionals, and serious leisure*. Montreal: McGiH-Queen"s University Press.
 33. Stebbins, R.A. (2001). Serious Leisure, *Society* May/June, 38, 53-7.
 34. Stergios, C. A., Carruthers C. P., (2002), Motivations of Elder Volunteers to

Youth Programs, Leisure/Loisir, 27:3-4, 333-361

35. Surujlal J., Dhurup M. (2008), Volunteers' Perceptions of Benefits Derived From Volunteering: An Empirical Study, South African Journal for Research in Sport, Physical Education and Recreation, 30(1): 105-116
36. Yıldırım, A., Şimşek, H. (2005). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, 5.Baskı, Seçkin Yayınları